

Денікінський режим в Україні. Перший Зимовий похід. Повернення більшовицького режиму.

План уроку

- ◆ Денікінський режим в Україні.
- ◆ Перший Зимовий похід.
- ◆ Повернення більшовицького режиму.

Денікінський окупаційний режим в Україні

- Невизнання УНР; розподіл території України на області (Харківську, Київську, Новоросійську), очолювані російськими генералами з необмеженими повноваженнями.
- Створення спеціальних каральних загонів для повернення землі та майна поміщикам; сплата селянами великих контрибуцій (якщо земля вже була засіяна, селянин мав віддати значну частину врожаю поміщику і також сплатити податок на армію).
- Поновлення приватної власності та її недоторканності, повернення націоналізованих підприємств власникам.
- Національне гноблення (державна мова — російська; закриття українських шкіл та видань; припинення роботи Академії наук України тощо).
- Скасування 8-годинного робочого дня.
- Розпалювання національної ворожнечі (єврейські погроми).
- Відновлення вільної торгівлі.
- «Білий» терор

Падіння Денікінського режиму

Причини

Опір майже всіх верств українського населення: селянські та робітничі повстання; петлюрівські рейди по тилах; загони Махна, Зеленого та інших; підпільні та партизанські групи; наступ Червоної армії

Результат

Захоплення Києва 16 грудня 1919 р. більшовиками, приєднання УГА до Червоної армії (денікінці відступили до Криму)

■ Перший зимовий похід армії УНР

Питання для характеристики	Зміст
<i>Коли відбувся</i>	6 грудня 1919 р. — 6 травня 1920 р.
<i>Мета</i>	Збереження Армії УНР в умовах повної окупації України і нерівної боротьби. Підтримка антибільшовицького селянського повстанського руху на Правобережжі. Продовження національно-визвольної боротьби
<i>Командуючий</i>	М. Омелянович-Павленко
<i>Сили, що брали участь</i>	5—10 тис. осіб (Запорізька, Волинська і Київська групи)
<i>Результати</i>	Війська пройшли з боями 2 тис. км тилами денікінської і Червоної армій. Було збережено кістяк армії УНР, на базі якого було відновлено армію УНР, яка 1920 р. взяла участь у радянсько-польській війні

Організація влади в Україні після приходу радянських військ восени 1919 р.

- Утворення 11 грудня 1919 р. Всеукраїнському — тимчасового вищого законодавчого та виконавчого органу влади на чолі з Г. Петровським.
- Утворення комітетів незаможних селян (комнезамів), які стали опорою радянської влади на селі.
- Відновлення діяльності ВУЦВК та РНК України (лютий 1920 р.).
- Формальне визнання незалежності УСРР.
- Відмова від політики русифікації.
- Відновлення політики «воєнного комунізму»

Політика «воєнного комунізму»

Питання для характеристики	1919 р.	1920–1921 рр.
<i>Мета</i>	Побудова комунізму насильницькими методами, шляхом «кавалерійської атаки на капіталізм»; мобілізація ресурсів для боротьби з противниками радянської влади; приборкання національно-визвольного руху	
<i>Основні заходи</i>		
<i>Промисловість</i>	Націоналізація всієї великої і середньої промисловості. Мілітаризація	Поширення націоналізації на всі підприємства
<i>Сільське господарство</i>	Продовольча розкладка; заборона оренди, найманої праці. Спроба запровадження колективних господарств (комун)	Продовольча розкладка поширена на овочі, зерно, м'ясо тощо
<i>Торгівля та обмін</i>	Заборона торгівлі; прямий продуктообмін, карткова система. Скасування оплати за паливо, житло, транспорт тощо	
<i>Фінанси</i>	Скасування грошей (повністю здійснити не вдалося)	
<i>Система управління</i>	Формування жорсткої вертикальної системи управління (система главків)	Продовольча розкладка поширена на овочі, зерно, м'ясо тощо. Збільшення бюрократичного апарату
<i>Трудові відносини</i>	Збереження трудової повинності, мілітаризації праці, примусової праці «буржуазних елементів»	Продовольча розкладка поширена на овочі, зерно, м'ясо тощо. Створення трудових армій
<i>Наслідки</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Посилення господарської розрухи • Формування адміністративних методів управління • Мобілізація наявних ресурсів для боротьби з антибільшовицькими силами • Масове невдоволення населення 	